

7 príčin nedostatku IKT špecialistov	2
Online, sita.sk, 19. 7. 2023, 7:00	
Diskusie o vyššom počte slovenských medikov zamrzli. Nerozprúdili ich ani prognózy analytikov	5
Online, trend.sk, 19. 7. 2023, 9:41	
Tisíce kilometrov v nohách naučia, že tisíce vecí netreba	7
Online, zurnal.pravda.sk, 19. 7. 2023, 15:37	
Nový krajský odborník pre všeobecné lekárstvo: „Chceme zvýšiť počty všeobecných praktických lekárov v kraji“	10
Online, agel.sk, 19. 7. 2023, 21:20	
D. Kratky: Privatizácia vodární nehrozí. Ani otvorená, ani skrytá	12
Tlač, Trend, 20. 7. 2023	

7 príčin nedostatku IKT špecialistov

19. 7. 2023, 7:00, Zdroj: [sita.sk](https://www.sita.sk), Vydavateľ: SITA Slovenská tlačová agentúra a.s., Autor: SITA, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 168 202 GRP; 3,74 OTS; 0,04 AVE; 1924 EUR

19. 07. 2023

LAB IT Creativity – finále (projekt združenia Košice IT Valley a KSK, ktorý prepája pedagógov a študentov gymnázií východného Slovenska s TUKE a s mentormi IT firiem). Na fotke projektový manažér Košice IT Valley Viktor Mitruk. Foto: Košice IT Valley

Informačný servis

Sektor informačných a komunikačných technológií má dlhodobý problém s nedostatkom nielen vhodných, ale akýchkoľvek kandidátov na zamestnancov. Vzťah k matematike či informatike sa vytráca už počas školy, aj napriek tomu, že žiaci či študenti sú dennými konzumentmi nových technológií. „Kľúčovým obdobím je obdobie základnej a strednej školy, vtedy strácame najviac potenciálnej pracovnej sily v IT, ktorá sa rozhodne vydať netechnickými smermi,“ hovorí výkonná riaditeľka Košice IT Valley Miriama Hučková. Ako dodáva, veľkú rolu pri výbere povolania zohrávajú aj predsudky, keďže IT je pre mnohých synonymom pre programovanie. „IT je rozmanitý sektor, nájde si v ňom miesto takmer každý. Od samotnej infraštruktúry, cloud technológií, cez softvérový vývoj, kybernetickú bezpečnosť, dátovú analytiku až po zaujímavé trendy v umelej inteligencii,“ vymenúva Hučková.

Riešením je pôsobenie technologických firiem už na základných a stredných školách. „Nemusí ísť o dlhodobý záväzok. Niekedy stačí jedna hodina informatiky, ktorá žiakom predstaví konkrétnu technológiu,“ upresňuje. Prieskum Košice IT Valley totiž ukázal, že školy, na ktorých, hoci sporadicky, pôsobili odborníci z praxe, zaznamenali o tretinu vyšší záujem o štúdium IT v porovnaní so školami bez spolupracujúcich firiem.

V Londýne je špecialista aj 25 rokov zaseknutý v strednom manažmente, návrat na Slovensko je kariérou príležitosťou

Druhá fáza úbytku špecialistov nastáva odchodom na vysoké školy do zahraničia. Každý piaty vysokoškolák študuje v zahraničí, z toho približne 70 percent v Česku. Susedné Česko v ostatných rokoch eviduje čoraz väčší záujem slovenských maturantov práve o študijné odbory v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT). Podľa Miriamy Hučkovej sú slovenské školy technického zamerania pomerne kvalitné, ale zahraničné majú vyššie renomé. Problémom je návrat absolventov na Slovensko a hlavne do regiónov.

Bratislava dokáže pritiahnúť mladých vzdelaných ľudí svojim rozvinutým ekosystémom, horšie je to s návratom do regiónov. „Chcem apelovať na všetkých mladých ľudí, ktorí uvažujú o svojom ďalšom pôsobení, aby sa nebáli prísť aj do ostatných slovenských krajov,“ vyzýva výkonná riaditeľka Košice IT Valley. Krajina potrebuje vzdelaných ľudí so zahraničnými skúsenosťami na preklenutie medziregionálnych rozdielov, najvýraznejších spomedzi štátov OECD. Návrat domov prináša aj osobné benefity. „Mladý a šikovný človek dokáže rýchlo získať skúsenosti z vysokého manažmentu a byť súčasťou prelomových projektov na Slovensku, zatiaľ čo v Londýne bol 25 rokov zaseknutý v strednom manažmente,“ vysvetľuje Hučková.

MDŽ v IT – Podujatie Medzinárodný deň žien v IT je zameraný na podporu a zvýšenie povedomia o príležitostiach a úspechoch žien v IT a je tiež príležitosťou pre ženy zoznámiť sa a nadviazať nové kontakty. Na fotke výkonná riaditeľka Košice IT Valley, Miriama Hučková. Foto: Košice IT Valley

Čím vyššie vzdelanie, tým pravdepodobnejší odchod do zahraničia

Ďalšia vlna odlivu talentov prichádza po vysokoškolskom štúdiu na Slovensku. Po absolvovaní prvého stupňa 1,5 percenta bakalárov odišlo do zahraničia študovať a ďalšie percento pracovať. Sú to spodné hranice odhadov Inštitútu vzdelávacej politiky. Po ukončení druhého stupňa si minimálne 3,2 percenta absolventov našlo prácu v zahraničí. Nielen medikov, ale aj absolventov nedostatkových technických odborov ľahko pohltia zahraničné starnúce trhy práce. Z absolventov tretieho stupňa sa minimálne 5 percent rozhodlo pre prácu v zahraničí. Na týchto zisteniach je znepokojujúce, že s vyšším stupňom vzdelania rastie miera odchodu do zahraničia.

Skúsenosti klastra Košice IT Valley ukazujú, že mnohé firmy vnímajú potrebu aktívneho pôsobenia na univerzitách, ak si chcú zabezpečiť kvalitných pracovníkov. „V súčasnosti mnohé semináre a mentoringové programy v rámci košickej Technickej univerzity (TU) a **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** vedú zástupcovia z praxe, čo je značnou pridanou hodnotou štúdia,“ potvrdila Hučková. Živé IT projekty sú najväčším formátom na Slovensku, prepájajúcim viaceré univerzity a súkromný sektor s aktívnou účasťou študentov. Projekt je z dielne Katedry počítačov a informatiky Fakulty elektrotechniky a informatiky TU v Košiciach a združenia Košice IT Valley. Ďalšími iniciatívami sú Lab IT Kreativita, workshopové programy klastra či Inovačné centrum Košického kraja. Združenie propaguje úspešné príbehy navrátilcov a absolventov najlepších univerzít na svete ako Oxford či Cambridge. Zároveň buduje komunitu lídrov a CEOs, ktorá sa navzájom podporuje a zdieľa víziu technologicky vyspelého Slovenska.

Štvrtá medzera, ktorá prehľbuje nedostatok špecialistov na IKT, vzniká odchodom skúsených profesionálov, často aj s vlastnými firmami do zahraničia. Láka ich kvalitnejšie a inovatívnejšie podnikateľské prostredie. V kvalite podnikania, meranej švajčiarskym Inštitútom pre rozvoj manažmentu (IMD), Slovensko skončilo až na 53. mieste spomedzi 64 ekonomík sveta. Česko obsadilo 18. priečku. Dôvodom

odlivu profesionálov je podľa riaditeľky Košice IT Valley často aj nedostatok možností na kariérny rast.

Z národnej inovačnej stratégie vyplýva, že v zahraničí momentálne pôsobí až 300-tisíc vysokokvalifikovaných občanov Slovenska. Negatívny vplyv úniku mozgov na konkurencieschopnosť slovenských podnikov je podľa zamestnávateľov jeden z najvyšších vo vyspelejších časti sveta. Podniky v Česku nepociťujú únik talentov tak závažne. Česko sa umiestnilo na 20., Slovensko na 58. mieste spomedzi 64 krajín.

Intro to Testing –jeden z workshopov pre verejnosť, ktoré klaster organizuje niekoľkokrát ročne, vždy v spolupráci s inou členskou spoločnosťou. Foto: Košice IT Valley

Od úniku k získavaniu mozgov

Zvrátiť doterajší únik – to chce nielen lepšie podnikateľské prostredie, ale celkovú kvalitu života. „Čím kvalitnejšie podmienky v rámci spoločnosti vytvárame, tým máme väčšiu šancu prilákať alebo postupne kreovať kvalitných špecialistov,“ zhrnula výkonná riaditeľka. Významnou premennou je zvyšovanie atraktivity regiónov vo všetkých oblastiach. „Od kvality verejných služieb a infraštruktúry cez kultúrne vyžitie až po kariérne príležitosti. V momente, keď dokážeme náš región predstaviť ako perspektívny, pravdepodobne sa zmenia aj pomery odchodov a návratov,“ predpokladá Hučková.

Špecialisti zo zahraničia k nám prichádzajú zriedka. Podmienky integrácie do spoločenského a pracovného života ich skôr odradia, aj napriek nedávnomu zjednodušeniu prijímania ľudí z tretích krajín. To je piaty kanál, ktorý nevyužívame v takej miere, ako je bežné vo vyspelejších ekonomikách. „V IT sú tisíce voľných miest, ktoré by mohla zaplniť zahraničná pracovná sila,“ zmieňuje Hučková.

Od predkovidového roku 2019 vzrástol počet cudzincov na pozícii špecialista (nielen v IKT sektore, ale aj v zdravotníctve, školstve či doprave) o necelých 4-tisíc. Za to isté obdobie sa celkový počet zamestnaných cudzincov prispením ukrajinských utečencov zvýšil takmer o 24-tisíc. Ako vyplýva z údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, väčšinou sa stali operátormi a montérmi strojov či pomocnými pracovníkmi.

„V Košiciach je v tomto smere špecifická situácia, keďže zahraničný talent je výrazne zastúpený na lokálnych univerzitách. Napríklad pred konfliktom na Ukrajine študovalo na TU v Košiciach 15 percent ukrajinských študentov, v súčasnosti sa ich počet zdvojnásobil,“ vyčíslila Miriama Hučková. Prispieva k tomu nielen geografická blízkosť, ale aj etablovaná komunita a príbuznosť jazyka. „Výzvou zostáva udržanie tohto talentu v regióne, aj cestou aktívneho oslovovania zahraničných študentov s ponukou mentoringu, platených stáží a zapájania sa do lokálnych projektov. Bez tejto väzby je vysoko pravdepodobné, že mladí ľudia odídu,“ dopĺňa zo skúseností.

Nevyužitý domáci potenciál

Šiestou chýbajúcou vrstvou v IKT sú ženy a staršie vekové kategórie. Účasť žien na pracovnej sile je všeobecne nižšia aj preto, že vykonávajú dve tretiny celkovej neplatennej opatrovateľskej práce. Vo väčšine členských štátov EÚ sú ženy na dvoch z desiatich IKT pracovných pozícií. „Na Slovensku je to necelých 15 percent žien. To je pomerne alarmujúce číslo,“ zdôrazňuje Hučková. Odôvodňuje to malým počtom vysokoškolských študentiek technických smerov, nedostatkom vzorov, a to nielen na postoch učiteľiek technických predmetov. „Rozhodnúť sa pre prácu v IT je náročné, mnoho úspešných žien má za sebou zdĺhavý rozhodovací proces, počas ktorého čelili zaujatosti druhých a dokonca aj samých seba,“ hovorí. Prieskumy potvrdzujú, že záujem dievčat o IT klesá vo veku 12 rokov. Preto je kľúčové podporovať iniciatívy, ktoré predstavujú IT ako kariérnu perspektívu aj pre dievčatá a ženy. Práca košického klastra, ale aj lokálnych firiem v tejto oblasti má svoje výsledky. „V košických IT firmách tvoria ženy na technických pozíciách až 28 percent, čo je vysoko nad slovenským a európskym priemerom,“ uviedla riaditeľka.

Foto: IT Valley

Pracovná sila v IKT sektore na Slovensku je pomerne mladá. IKT špecialisti do 34 rokov tvoria na Slovensku 40 percent pracovnej sily, oveľa viac ako je priemer EÚ. Len 9 krajín EÚ má mladšiu IKT populáciu pracovníkov. „Staršia generácia je plnohodnotnou súčasťou pracovného trhu a jej miesto je aj v IT. Nepotrebuje nevyhnutne inžiniersky titul či pomaturitné vzdelanie. Najdôležitejšia je chuť učiť sa,“ reaguje manažérka. „Vzhľadom na bohaté skúsenosti starších je dôležité vytvárať prostredie, kde sa môžu vzdelávať a zdieľať svoje skúsenosti s ostatnými členmi tímu. Prospešné sú aj kolegiálne mentoringy, kde mladší pomáhajú a radia starším kolegom,“ dodala.

A napokon, siedma medzera vzniká a bude sa prehĺbovať starnutím obyvateľstva. Populácia európskych a ostatných vyspelých krajín starne a ľudia v produktívnom veku prudko ubúda. Súťaž krajín o talenty sa vyostreje, lokálne firmy to pociťujú. „Prilákavanie kvalitných záujemcov do IKT patrí medzi priority Košice IT Valley. Snažíme sa poukazovať na to, že IKT je dynamický a perspektívny sektor, plný inovácií. Ak hovoríme o prilákaní špecialistov, musíme zohľadniť fakt, že pri ich oslovení súperia nielen pracovné ponuky firiem, ale aj faktory, ako je dostupnosť bývania a kvalita života,“ uzavrela Miriama Hučková.

Tento článok vznikol v spolupráci s klientom Košice IT Valley.

Zdieľať

Máte tip na článek? Napíšte nám TU

Najčítanejšie

Autor: SITA

Diskusie o vyššom počte slovenských medikov zamrzli. Nerozprúdili ich ani prognózy analytikov [📄](#)

📅 19. 7. 2023, 9:41, Zdroj: [trend.sk](https://www.trend.sk) [📄](#), Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Autor: Benita Feketeová, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 38 975 GRP: 0,87 OTS: 0,01 AVE: 1113 EUR

18.7. 20:50 Slovenských študentov medicíny bude v nadchádzajúcom roku viac iba o zopár desiatok v rámci celého Slovenska. Univerzity od počtu zahraničných študentov upustiť nechcú pre viaceré dôvody

Prognózy analytikov v otázke počtu zdravotníckeho personálu nie sú optimistické. Počítajú s tým, že v roku 2030 bude síce počet lekárov vyšší o zhruba 1 600, počet zdravotných sestier však pravdepodobne klesne o 2 200. Problémom je, že v tom istom roku bude viac obyvateľov starších ako 70 rokov. Ide pritom o tú časť populácie, ktorá pre zdravotnícky systém predstavuje najväčšiu záťaž.

Analytik Inštitútu ekonomických a spoločenských analýz Matej Bárta v štúdiu s názvom 2030: Menej zdravotníkov, viac chorých konštatuje, že do roku 2030 sa oproti roku 2021 zvýši počet osôb vo veku viac ako 70 rokov na jedného lekára o desať a počet osôb vo veku viac ako 70 rokov na jednu zdravotnú sestru o 11 osôb. Obe kategórie pracovníkov si preto budú naliehavo vyžadovať systémové reformy, ktoré zvýšia počty sestier a lekárov a znížia nadspotrebu v zdravotníctve.

O 20 študentov viac

Týždenník TREND už v minulosti informoval , že atómovka niekdajšieho premiéra Igora Matoviča, ktorou plánoval zvýšiť počet slovenských medikov o 500 vyjde nazmar. Ministerstvo zdravotníctva tentoraz informovalo o tom, že finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu prideluje iba zdravotníckym vysokým školám, teda Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave. Verejným vysokým školám, teda Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LF UK) , Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach a Jesseniovej lekárskej fakulte v Martine zasa prideluje financie ministerstvo školstva.

Zároveň rezort zdravotníctva schvaľuje aj počet prijímaných uchádzačov o štúdium na zdravotníckych školách. Pre Slovenskú zdravotnícku univerzitu v akademickom roku 2023/2024 zvýšil počet o 20 prijatých uchádzačov o štúdium všeobecného lekárstva o slovenským vyučovacím jazykom.

Rezort školstva zmeny nevie navrhnuť

Ministerstvo školstva tvrdí, že pri zabezpečovaní vyššieho počtu medikov poskytuje rezortu zdravotníctva a financií súčinnosť a nevstupuje do prijímacieho konania na vysokých školách. Rovnako ani nie je oprávnené nariadiť vysokým školám prijímanie väčšieho počtu študentov. Nástrojom na zvýšenie počtu slovenských medikov by malo byť práve systémovo nastavené a predvídateľné dofinancovanie.

Rezort financií však doposiaľ neevduje novú žiadosť, ktorá by sa dotýkala ďalšieho dofinancovania rezidentského štúdia v odboroch všeobecné lekárstvo a pediatria. Ministerstvo zdravotníctva má v roku 2023 pre rezidentské štúdium schválený rozpočet necelých šesť miliónov eur. Doposiaľ vyčerpalo 4,6 milióna eur, a to viac ako 1,2 milióna pre slovenskú zdravotnícku univerzitu a viac ako 3,3 milióna eur **UPJŠ** v Košiciach a Univerzitu Komenského v Bratislave.

Prijmu o desať študentov viac

Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Bratislave chce v nadchádzajúcom akademickom roku prijať v študijnom programe všeobecné lekárstvo 570 študentov a na študijný program zubné lekárstvo 75 študentov. V ďalšom akademickom roku 2024/2025 plánuje fakulta prijať o desať študentov všeobecného lekárstva viac.

„Ďalšie navyšovanie počtu študentov by bolo možné jedine v prípade navýšenia kapacity výučbových lôžok v rámci výučbových nemocníc, hlavne v Univerzitnej nemocnici Bratislava, respektíve v rámci zlepšenia podmienok klinickej výučby študentov,“ informovala týždenník TREND Barbora Skalníková z dekanátu LF UK v Bratislave.

Pre prijatie viac študentov je však nevyhnutná aj diskusia o financovaní výučby študentov zo strany štátu, ktoré podľa B. Skalníkovej v súčasnosti nezodpovedá reálnym nákladom. Za akademický rok 2022/2023 totiž štát vyplatil necelých sedemtisíc eur na jedného študenta. Aktuálne náklady pritom LF UK odhaduje na viac ako desaťtisíc na rok. A vzhľadom na zvyšujúce sa prevádzkové náklady bude táto suma naďalej stúpať. „Preto ďalšie navyšovanie počtu prijatých študentov by šlo na úkor kvality výučby. Naším cieľom je pritom kvalitu výučby zvyšovať, modernizovať a rozširovať inováčne prístupy a technológie v rámci výučby,“ dodala B. Skalníková.

Prijmú rovnaký počet študentov

Veľmi podobne vníma situáciu aj Lekárska fakulta **UPJŠ** v Košiciach. V budúcom akademickom roku 2023/2024 plánuje prijať štandardný počet medikov, teda 260 študentov. Z toho 220 na študijný program všeobecné lekárstvo a 40 na zubné lekárstvo. Ak by však univerzita dostala dodatočné zdroje, je otvorená zvýšeniu počtu slovenských poslucháčov.

„O navýšení plánovaného počtu prijatých študentov môžeme uvažovať v prípade, že bude kryté finančnými prostriedkami, a ktoré sa premietne do stabilizácie našich pedagogických pracovníkov a tiež do rozšírenia vybavenia Centra simulátorovej a virtuálnej medicíny. To umožňuje výučbu viacerých predklinických aj klinických predmetov,“ napísala hovorkyňa fakulty Jaroslava Oravcová. Konkrétny návrh na zvýšenie počtu študentov košická univerzita zatiaľ neviduje.

Zaplatia lekárov aj vedu a výskum

Na Lekárskej fakulte v Košiciach je aktuálne viac ako 3 100 poslucháčov. Z nich všeobecné a zubné lekárstvo v slovenskom jazyku študuje viac ako 1 600 študentov a v anglickom jazyku vyše 1 300 študentov. Na výučbu programov General Medicine a Dental Medicine pritom univerzita nevyužíva finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu. „Prostriedky, ktoré získavame za výučbu zahraničných študentov, sú veľkým benefitom aj pre slovenských študentov, pretože dotácie zo štátnych zdrojov nepostačujú na kvalitnú a modernú výučbu. A len vďaka príjmom za výučbu zahraničných medikov môžeme aj ostatným dopriať lepšie možnosti,“ vysvetlila J. Oravcová.

Univerzita je tak vďaka príspevkom za zahraničných študentov schopná zaplatiť špičkových pedagógov, ktorých platy sú v oblasti školstva podhodnotené v porovnaní s pracovníkmi v rezorte zdravotníctva. A zároveň dokáže rekonštruovať budovy, obnovovať prístrojové vybavenie na vedeckovýskumnú činnosť. Osoh zo zahraničných študentov tak majú nielen slovenskí medici a pedagógovia, ale celá fakulta **UPJŠ** v Košiciach. No nie je to iba o financiách. Vďaka zahraničným medikom získava univerzita aj lepšie umiestnenie v hodnoteniach.

Ďalšie dôležité správy

Autor: Benita Feketeová

Tisíce kilometrov v nohách naučia, že tisíce vecí netreba [📄](#)

📅 19. 7. 2023, 15:37, Zdroj: [zurnal.pravda.sk](#) [📄](#), Vydavateľ: OUR MEDIA SR a. s., Autor: Andrej Barát, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 6 017 GRP: 0,13 OTS: 0,00 AVE: 491 EUR

Matúš Lašan je lekár, filmár, fotograf a cestovateľ, ktorý pešo prešiel po rôznych kútoch sveta niekoľkotisícové traily, dokopy už asi 16-tisíc kilometrov. K thru-hikingu alebo k diaľkovej turistike, kde človek často siaha na dno vlastných síl, ho čiastočne vyprovokoval aj drzý kamarát. Priamo na diaľkovej trase na Novom Zélande si našiel manželku Annu Liszewsku a spoločne si zo svadobnej cesty, tritisíc kilometrov trvajúcej diaľkovej trasy v Južnej Amerike, odniesli inšpiratívny poznatok.

Foto: Matúš Lašan

Na hrebene Julských Álp.

Ako ste sa s manželkou spoznali na Novom Zélande? Priamo na 3 000-kilometrovom traili Te Araroa?

Áno, bolo to priamo na traili. Spolu sme začali a stretávali sme sa asi prvé dva týždne v kempoch po ceste. Kempovacie miesta na začiatku boli viac-menej vyhradené a nedalo sa spať nadivoko. Ona potom šla svojím tempom, rýchlejšim, a ja tiež. Stretli sme sa opäť na konci a odvtedy sme spolu.

Stále si však nemyslím, že nám na našich cestách ide o život. Ak by jeden z nás taký pocit mal, nemyslím, že by sme sa tam vracali. My tam chodíme žiť.

Na trase Te Araroa ste brodili rieku Rangitata aj ďalšie veľké rieky. Dá sa vôbec na takéto niečo v slovenských podmienkach pripraviť?

Rieky Rangitata a Rakaia predstavujú dve zóny, kde by sa nemalo vstupovať, respektíve len na vlastné riziko. Ide o rieky, ktoré drenujú obrovské územia v horách a ty nemôžeš vedieť, či niekde vo vyššej nadmorskej výške práve napršalo. Horské rieky majú tendenciu stúpať ohromne rýchlo a tým, že brody týchto riek sú dlhé niekoľko kilometrov, môže to človeka úplne odrezať od brehu alebo ešte horšie... Je to jedna z vecí, na ktorú sa nedá pripraviť na Slovensku a možno ani v Európe.

Svadobná cesta na tisíce kilometrov dlhej trase v Patagónii

A aké to bolo?

Adrenalinový zážitok. Ak s tým človek dosiať neprišiel do kontaktu, netuší, čo si má pod tým predstaviť. Keď stojíš hlboko v rieke, srdce sa ti rozbúši. Trasa Te Araroa bola skvelá, riek bolo veľa, mali sme možnosť si vyskúšať, aké sú tie naše limity. Na konci sme sa odvážili aj na prechod rieky Rangitata a bolo to nakoniec omnoho ľahšie ako iné rieky, cez ktoré sme sa brodili po dažďoch. A nakoniec na Rakaiu som si netrúfol ani ja, ani nikto, koho poznám, pretože ten brod je dlhý 14 kilometrov a nestálo by to za to riziko.

Je pravda, že vás k thru-hikingu vyprovokoval aj kamarát Pali a spätná väzba k dokumentárnemu filmu 30 dní hrdinom?

Je to tak. Môj odchod na trasu Te Araroa ovplyvnilo sčasti aj to, že som si chcel dokázať, že na to mám a že to zvládnem. A trochu ma k tomu pomkol aj Pali na Ceste hrdinov SNP, keď si zo mňa robil srandu, že on by niečo dlhšie určite dal, ale o mne si nie je istý. Dosť mi to vrátilo v hlave. A aj toto bola sčasti motivácia vydať sa na Nový Zéland.

Foto: Matúš Lašan

lasan, svajciarske alpy Po daždi vo švajčiarskych Alpách.

Ako svadobnú cestu ste si zvolili ďalších 3 000 kilometrov, tentoraz Greater Patagonian Trail (GPT). Čo ste si z tejto cesty priniesli?

Z hmotných vecí len jednu konzervu tuniaka. Keďže odchod bol kvôli covidu chaotický a veľmi rýchly, na nič podobné sme nemysleli. Samozrejme, každá takáto trasa nás aj mnohé naučila, pri Greater Patagonian Trail tých životných lekcí bolo viac. Jednak sme zistili, že k životu toho potrebujeme oveľa menej, než máme a takisto sme sa stali majstrami improvizácie či už v dopĺňaní zásob, alebo opravách výbavy. Zohnať oboje bolo mimoriadne náročné.

GPT sa dosiať ešte nikomu nepodarilo prejsť počas jednej sezóny...

Nie je to celkom pravda. Len pred pár dňami sa túto trasu podarilo prejsť prvému páru, a to z Česka, k čomu mu gratulujeme! Keď sme si spolu písali, tak som im hovoril, že sú prví a jediní na svete, ktorí skutočne rozumejú mojej knihe Camino mal, ktorá je o tejto trase.

Koľko vám vlastne chýbalo k prvenstvu? A prečo ste museli túto trasu predčasne ukončiť?

Chýbalo asi 400 kilometrov. Aj keď sa to môže zdať veľa, na pomery celkovej trasy to nebolo nič strašné. Ale pre covid sa začali zatvárať hranice, začali sa lockdowny. A my sme sa chceli v tom momente dostať čo najrýchlejšie domov, nemalo zmysel riešiť nič iné.

A vrátite sa ešte, aby ste to dokončili?

Určite sa vrátíme, no neviem, či sa budeme snažiť, aby sme to dokončili. Keďže tá časť trasy, ktorá nám zostala, už bola menej zaujímavá, boli to viac-menej spojovacie cesty. Viac nás láka nová časť trasy, ktorá tam vznikla, takzvaná južná trasa, ktorá pokračuje z južného konca ďalej. Tam by to mohlo byť veľmi zaujímavé.

V jednom z rozhovorov ste povedali, že v Patagónii ste prišli na to, čo skutočne potrebujete k životu a čo je len šum. Čo to teda je?

To má, samozrejme, viac úrovní. Na tej najzákladnejšej sú pre mňa sloboda a šťastie. Z oboch mám dostatok, keď som s Annou v horách, ešte lepšie na diaľkových trasách. A vďaka týmto túram sme zistili, že nepotrebujeme napríklad veľký byt ani plnú skriňu oblečenia. Stačí nám toľko, čo pomestíme do batohov.

Diaľkové trasy sú spojené s rizikom. Môže byť nakoniec pre človeka užitočné vystaviť sa nebezpečenstvu?

To, že tu nebudeme večne, a že nikto ani nevie ako dlho, je dôležité si pamätať. Mne to pripomína hlavne moja práca lekára a som za to vďačný, lebo z tých pekných momentov, ktoré zažívam, sa potom snažím vyťažiť vždy maximum. Osobne však nechodím vyhľadávať nebezpečenstvo a nevidím dôvod, prečo by mal niekto iný. Všade treba dodržiavať nejaké základné pravidlá a vedieť odhadnúť svoje schopnosti, to neplatí len pre pobyt v prírode.

Foto: Matúš Lašan

lasan, chorvatsko Divoké lesy severu Chorvátska.

Na diaľkovej trase ste zistili, že k životu potrebujete oveľa menej, než máte. Veľa súčasných kríz je spojených s nadmerným konzumom. Mali by sa preto ľudia vydať za hranice komfortu, aby prehodnotili svoje nastavenie?

Neviem. Asi je to individuálne. Pre mňa je to niečo, čo vyhľadávam. Možno nie som ten pravý človek, ktorý by mal rozhodnúť. V prvom rade by mal každý robiť to, čo ho robí šťastným. Keď sa niekto rád vydáva za hranicu komfortu, tak do toho. Mňa však minimalizmu nenaučila skúsenosť s nepohodlím. Ale skôr skutočnosť, že som mal dostatočný komfort aj s tým minimom, ktoré som so sebou niesol.

Vlani ste prešli 6300 km po Európe. Kde to bolo najdivokejšie?

Najdivokejší bol neprekvapujúco Balkán a pre mňa prekvapujúco sever Španielska. V oboch prípadoch ide o slušne odľahlé hory len s malými dedinami a bohatou populáciou divokých šeliem. Ale aj v Alpách sú miesta, kde sa človek stále cíti ako v divočine, o Pyrenejach nehovoriac.

A boli miesta, kde vám išlo o život?

Boli momenty, keď sme sa báli, napríklad keď nás chytili búrky, ktorých bolo v dané leto neúrekom. Stále si však nemyslím, že nám na našich cestách ide o život. Ak by jeden z nás taký pocit mal, nemyslím, že by sme sa tam vracali. My tam chodíme žiť.

Prešli ste aj veľmi zaujímavý trail Kom-Emine v Bulharsku, najstarší v krajine. Ako na vás pôsobil?

Išlo o začiatok našej európskej túry a bolo zaujímavé sledovať smerovníky, ktoré boli zarastené v stromoch, naozaj bolo cítiť, že ho nevybudovali včera. Bol to veľmi pekný trail. V rámci našej celoeurópskej túry predstavoval miernejší začiatok, stále pekné hory, relatívne nie ostré stúpania, čiže dobrý rozbeh a jedna z tých krajších trás, ktoré sme si na Balkáne vyskúšali.

Foto: Matúš Lašan

lasan, bulharsko Matúš Lašan a Anna Liszewska v Bulharsku.

Zohrali nejakú inšpiráciu pre vaše cesty aj literárne diela či filmy?

Inšpiráciou bola hlavne osobná skúsenosť a ľudia, ktorých som stretol na prvej veľkej ceste na Novom Zélande. Po prvýkrát som mal pocit, že sa dá žiť inak a je v poriadku, ak tomu niekto iný nerozumie. Ale je pravda, že než som vyrazil do sveta, rád som utekal do prírody aj v knihách. Moje obľúbené sú Miloslav Nevrlý – Karpatské hry a Henry David Thoreau – Walden.

Toto leto plánujete po tisícok kilometrov v cudzine stráviť na slovenských horách. Aké sú ciele?

Trasu sme si vymysleli sami. Je to okruh slovenskými horami a jediné pravidlo bolo, aby sme sa nekryli s Cestou hrdinov SNP. Nateraz nám to vyšlo približne na 1400 kilometrov. Ciele sú jasné – stráviť mesiac v pekných horách, objaviť nové miesta, na ktoré nebol doteraz čas, ísť a azda aj stretnúť nejakých zaujímavých ľudí. Uvidíme, čo nám nakoniec trasa pripraví.

Raz ste povedali, že každá dlhá trasa, ktorú ste predtým absolvovali, mala byť posledná. Prečo? A prečo ste šli zas a znova?

Lebo vždy už mal nastať čas, keď som sa mal konečne zaradiť do „normálneho“ života. Ako som už spomínal, nakoniec sa to zlomilo na Novom Zélande. Až tam som si uvedomil, koľko ľudí žije inak a že to vlastne nie je nič zlé. To, že má väčšina na život iný názor, neznamena, že ho musím nasledovať a koniec koncov ani že je správny. Hory aj dlhé trasy sú súčasťou môjho života, ktorá ma naplňa a robí šťastným a pokiaľ to tak bude, budem sa tam stále vracieť.

Foto: Matúš Lašan

lasan, kosovo Večer na hranici Severného Macedónska a Kosova.

Pán Nevrlý vo svojej knižke Karpatské hry opisuje, ako musel opustiť slovenské hory, lebo sa „zaľudnili“ a ako hľadal nové šťastie v rumunských Karpatoch. Boli ste v kontakte s úžasnými pustatinami sveta. Nehrozí vám niečo podobné? Že už slovenské hory nebudú pre vás dosť divoké, pusté?

V každých horách sa snažím hľadať to, čo je na nich pekné alebo zaujímavé a nie to, čo tam nie je. V Alpách sa nedajú nájsť také zašité zákutia ako na Balkáne, ale na Balkáne zas nie sú štvrtisícovky s ozrutnými ľadovcami. V Tatrách v sezóne prázdny chodník asi nenájdem, ale na Poľane či vo Veporských vrchoch to už asi také strašné nebude. Ale tiež tam nebudú tie tatranské štíty, a tie výhľady mám veľmi rád. Pre mňa to bude vždy o uhle pohľadu.

Je miesto, ktoré nedokázate pustiť z hlavy?

Mám rád hory a tú jednoduchosť života s batohom na chrbte. Mám rád, keď stihneme v jeden deň východ aj západ slnka a unavení končíme v stane. To nekonečné množstvo inšpirácie okolo. A, popravde, je mi úplne jedno, kde to je, hlavne nech to je.

Matúš Lašan

Vyštudoval medicínu na Lekárskej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Pracuje ako rádiológ v Česku. S fotografovaním začal v roku 2011, neskôr sa venoval časozbernému videu. V roku 2016 podnikol Cestu hrdinov SNP, o ktorej nakrútil dokumentárny film 30 dní hrdinom. Získal zaň cenu na medzinárodnom festivale Hory a mesto.

Autor: Andrej Barát

Nový krajský odborník pre všeobecné lekárstvo: „Chceme zvýšiť počty všeobecných praktických lekárov v kraji“

19. 7. 2023, 21:20, Zdroj: nemocnicakosicesaca.agel.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové

slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 1 861 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 286 EUR

Fax: 055 / 7234 444 objednavanie@nke.agel.sk

O nemocnici

O nemocnici Novinky a médiá Nový krajský odborník pre všeobecné lekárstvo: „Chceme zvýšiť počty všeobecných praktických lekárov v kraji“

Nový krajský odborník pre všeobecné lekárstvo: „Chceme zvýšiť počty všeobecných praktických lekárov v kraji“

19.7.2023

Prednosta Kliniky všeobecného lekárstva Nemocnice AGEL Košice-Šaca prof. MUDr. PhDr. Peter Kalanin, PhD. bol koncom marca vymenovaný do funkcie krajského odborníka pre všeobecné lekárstvo v Košickom samosprávnom kraji. Aké budú jeho prvé kroky v novej pozícii a čo považuje v odbore všeobecného lekárstva za najdôležitejšie?

Ako vnímate svoje menovanie do pozície krajského odborníka pre všeobecné lekárstvo v Košickom samosprávnom kraji?

Ďakujem za prejavenu dôveru hlavnej odborníčke Ministerstva zdravotníctva SR pre všeobecné lekárstvo MUDr. Adriane Šimkovej, PhD., ktorá ma do funkcie navrhla. V spolupráci s ňou a ostatnými krajskými odborníkmi jednotlivých vyšších územných celkov sa budem snažiť rozvíjať medicínsky odbor všeobecného praktického lekárstva v celom rozsahu.

Čo táto funkcia znamená v praxi, čo konkrétne bude vašou úlohou?

Ako som už spomenul, mojou úlohou bude v spolupráci s hlavnou odborníčkou rozvíjať odbor, ktorý predstavuje jeden zo základných pilierov medicíny. Rád by som prispel k zlepšeniu v oblasti liečebno-preventívnej, ale aj vedecko-pedagogickej oblasti, nakoľko medicínsky odbor všeobecné praktické lekárstvo má svoju špecifickú vedeckú základňu a s ňou spojené zvláštne metódy vedeckej práce.

Na čo sa chcete v sektore všeobecného lekárstva primárne zamerať?

V súčasnosti je priemerný vek všeobecných praktických lekárov okolo 55 rokov a viac. Z uvedeného dôvodu by sme chceli počty kolegov v našom odbore navýšiť. V tomto smere ide príkladom naša Klinika všeobecného lekárstva Nemocnice AGEL Košice-Šaca, ktorá je výučbovou základňou Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Zabezpečuje nielen liečebno-preventívnu starostlivosť o občanov od 19. roku života na základe slobodnej voľby lekára, realizuje tiež výuku medikov v 5. a 6. ročníku všeobecného lekárstva a General Practice Medicine v predmete všeobecné praktické lekárstvo, čím sa snaží budúcim lekárom ukázať atraktivnosť tohto odboru. V tomto roku sa na našu kliniku prihlásilo do rezidentského programu až 21 záujemcov. Z kapacitných dôvodov sme prijali šesť rezidentov, no vysoký počet uchádzačov o miesto v programe svedčí o veľkom záujme o daný odbor, čo ma úprimne teší.

Aké budú vaše prvé kroky v novej pozícii a ciele z dlhodobého hľadiska?

V spolupráci s lekárom Košického samosprávneho kraja bude mojim prvým krokom personálna analýza obsadenosti všeobecných ambulancií pre dospelých v kraji. Z dlhodobého hľadiska sa budem spolupodieľať pri snahe o zníženie priemerného veku všeobecných praktických lekárov a zabezpečenie lekárov do všeobecných ambulancií pre dospelých, ktoré sú toho času nepokryté. V súčasnosti je v špecializačnom štúdiu všeobecné lekárstvo na Lekárskej fakulte **UPJŠ** v Košiciach zaradených 60 lekárov, ktorí sa stanú novými posilami v našom odbore.

Čo považujete v súvislosti so svojim menovaním za najväčšiu výzvu?

Určite spomínané navýšenie počtu všeobecných lekárov v odbore. Dlhodobá nepriaznivá situácia na Slovensku je spôsobená odlivom mladých mozgov do zahraničia. S medikmi v pregraduálnej príprave na výkon povolania je potrebné pracovať. Ak dostanú správne podnety, zapôsobí na nich atraktivnosť odboru. Princípom práce všeobecných praktických lekárov je skutočnosť, že k pacientovi pristupujú z holistického hľadiska. To znamená, že človeka liečia z pohľadu bio-psycho-sociálnej aj duchovnej bytosti. Veľmi dôležitá je podľa mňa aj komunikácia s pacientom.

Spomínali ste prednosti šačianskej kliniky všeobecného lekárstva. V čom spočíva jej výnimočnosť?

Naša Klinika všeobecného lekárstva je jedinou klinikou svojho druhu na Slovensku a v oblasti krajín Vyšehradskej skupiny. Tvorí ju pätnásť ambulancií, v rámci ktorých zabezpečujeme činnosti odboru všeobecného praktického lekárstva v plnom rozsahu. Za celý zdravotnícky tím spomeniem svojich zástupcov, primára MUDr. Kristiána Bucsaya zodpovedného za poskytovanie liečebno-preventívnej

starostlivosti a MUDr. Lukáša Olšavského, ktorý sa spolupodieľa na zabezpečovaní vedecko-pedagogickej činnosti. Naši zamestnanci publikujú v prestížnych vedeckých časopisoch s vysokým impact faktorom. Klinika sa pravidelne zapája do vedecko-výskumných projektov, pričom jedným z najväčších je podštitúdia pre klinický výskum „Prevencia cievnej mozgovej príhody u pacientov s asymptomatickou paroxyzmálnou fibriláciou predsiení.“ V budúcom školskom roku sa začleníme aj do projektov Agentúry na podporu výskumu a vývoja.

Ako dlho pôsobíte v zdravotníctve a konkrétne v Nemocnici AGEL Košice-Šaca?

Po absolvovaní Lekárskej fakulty **UPJŠ** v Košiciach som v roku 1994 nastúpil na IV. Internú kliniku UNLP v Košiciach. Od roku 1997 pracujem ako všeobecný lekár pre dospelých. V Nemocnici AGEL Košice-Šaca pôsobím od roku 2016 na pozícii prednostu Kliniky všeobecného lekárstva.

Prečo ste sa zamerali práve na odbor všeobecného lekárstva?

Po špecializácii vo vnútornom lekárstve som sa zameral na všeobecné praktické lekárstvo z dôvodu, že spomínaný odbor spája poznatky z viacerých medicínskych oblastí a k pacientovi pristupuje z všeobecného a holistického pohľadu, pričom zabezpečuje všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť pre pacientov od 19. roku života po prirodzenú smrť.

Čo vnímate ako najnáročnejšiu a čo za najkrajšiu časť svojej práce vo všeobecnosti?

Práca všeobecného praktického lekára je náročná z pohľadu psychického, ale aj fyzického, avšak zo svojej praxe môžem povedať, že ma táto práca naplňuje v plnom rozsahu.

Kontakt pre médiá

Mgr. Martina Pavliková

E-mail: hovorca@agelsk.sk

Kontakt neslúži na objednávanie pacientov na vyšetrenie, očkovanie, testovanie a zasielanie výsledkov vyšetrení.

Kontakty na všetky spoločnosti a zdravotnícke zariadenia Skupiny AGEL nájdete v zozname spoločností Skupiny AGEL

Autor: Nemocnica AGEL Košice-Šaca

D. Kratky: Privatizácia vodární nehrozí. Ani otvorená, ani skrytá [✉](#)

📅 20. 7. 2023, Zdroj: **Trend**, Strany: 70, 71, Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 34 000 GRP: 0,76 OTS: 0,01 AVE: 12999 EUR

Rubrika: WE KNOW HOW

AK CHCÚ VODÁRNE SVOJIM AKCIONÁROM DORUČOVAŤ AJ INÉ BENEFITY, AKO JE DODÁVKA PITNEJ VODY, MUSIA EFEKTÍVNEJŠIE FUNGOVAŤ V NEREGULOVANOM BIZNISE

Samosprávy nezažívajú ľahké časy. V uplynulých rokoch v kovidovej kríze museli často suplovať štát. Počas minuloročnej jesene ich zase výrazne zasiahli rekordné ceny energií. Člen Predstavenstva Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti (VVS) Daniel Kratky v rozhovore pre TREND hovorí, že samosprávy sa musia starať o svoje prežitie viac ako kedykoľvek predtým. Tvrdí, že kríza im síce priniesla problémy, ale aj nové príležitosti.

Východoslovenská vodárenská spoločnosť je jeden z najväčších zamestnávateľov na východnom Slovensku. Jej akcionári sú mnohé obce a mestá. Ako zvládajú súčasné problémy po ekonomickej stránke?

Samosprávy dnes skutočne musia hľadať všetky možnosti, ako zabezpečiť financovanie svojich potrieb. Majetkom obcí sú aj ich kapitálové účasti, akcie či podiely v rôznych mestských podnikoch. V rámci VVS ide o akcie 768 obcí a miest na východnom Slovensku. A prirodzeným záujmom každého spoluvlastníka je každoročný podiel na hospodárení spoločnosti. Navyše, rastie záujem o finančné benefity a samosprávy chcú monetizovať podiel na vlastníctve. No nie tak, ako to urobilo vyše dvesto akcionárov v minulosti tým, že akcie predali.

A ako?

Za dvadsať rokov hodnota majetku spoločnosti stúpila štvornásobne, a preto považujeme za správne, aby sa tento nárast prejavil aj na cene akcií. To otvorilo cestu spusteniu Dlhopisového programu garantovaných výnosov.

Aký záujem o to prejavili vedenia obcí?

Registráciu sme spustili od polnoci tretieho júla. Je to klasická verejná ponuka dlhopisov, ktorú schválila Národná banka Slovenska. Do pár hodín po spustení sa zaregistrovalo takmer 50 percent našich akcionárov. Takýto veľký záujem v takom krátkom čase nás prekvapil.

Dokedy sa môžu zapojiť?

Registračný systém bude otvorený do 31. decembra. Dlhopisový program je určený len pre limitovaný počet akcionárov. Program sa v tomto roku bude týkať akcionárov s podielom na základnom imaní maximálne 30 percent.

Je to zaujímavé aj pre menších akcionárov?

Tak, ako nám to akcionári komunikujú, je to zaujímavé pre každého. Malým obciam výnosy môžu významne prispieť do ich obecných rozpočtov.

O akých výnosoch hovoríme?

Každý akcionár dostane zhruba 16-násobok toho, čo doteraz inkasoval od vodární od roku 2003. Pre typického akcionára, ktorý má 5 200 akcií, to znamená ročný príjem niekde na úrovni 4 200 eur. Zatiaľ čo predtým to bolo na úrovni nižších stoviek eur.

V uplynulých dvadsiatich rokoch VVS vyplatila dividendy päťkrát. Teraz garantujete vyplácanie výnosov každoročne?

V roku 2021 akcionári vyzvali vedenie VVS, aby sa zaoberalo možnosťou pravidelnej garantovanej výplaty výnosov. Spoločnosť dosahuje ročné tržby vyše 100 miliónov eur. Je prirodzené, že akcionári chceli mať zo spoluvlastníctva istý benefit. Predstavenstvo vodární túto výzvu prijalo a v rámci zákonných a ekonomických možností pripravilo program, ktorý požiadavku akcionárov napĺňa. Podstata riešenia spočíva de facto vo výmene jedného cenného papiera toho istého emitenta za iný, ktorý však už garantuje výplatu výnosov. Takto túto transakciu vnímajú naši akcionári. Výnos z akcií vo forme dividendy je možné vyplatiť v prípade dosiahnutia zisku. No výnos z dlhopisu je vyplatený bez ohľadu na to, aký hospodársky výsledok emitent dlhopisu dosiahol.

AK doteraz vodárne nemali z čoho vyplácať dividendy, budú mať z čoho vyplácať výnosy?

Výnosy pre akcionárov sa budú pohybovať na úrovni vyše jedného percenta tržieb. To nie je suma, ktorá by vodárne akokoľvek ohrozovala. Napriek tomu, pred prípravou emisie sa aj touto otázkou zaoberalo konzorcium poradcov a potvrdili, že pre VVS to nepredstavuje žiadne vitálne riziko.

Akých iných rizík sa obávajú akcionári?

Už pri diskusii, ktorá predchádzala spusteniu dlhopisového programu, sme sa zaoberali rôznymi aspektmi. Samozrejme, primátorov a starostov zaujímali aj politické riziká v súvislosti s dlhopismi.

Objavili sa aj obavy z možnej privatizácie VVS?

Téma hrozby privatizácie vodární tu bola nedávno, a preto sa s touto otázkou stretávame. Skutočnosť je však taká, že zákon neumožňuje previesť akcie vodárenských spoločností do súkromných rúk. Akcionármi VVS môžu byť len samosprávy. Takže nejde o žiadnu formu privatizácie. Ani otvorenej, ani skrytej.

Čo bude s akciami VVS, ktoré získa samotná spoločnosť? Môže to viesť k neohrozenej pozícii súčasného vedenia?

Vlastné akcie, ktoré spoločnosť získa pri výmene za dlhopisy, musí mať počas obdobia dvadsiatich rokov pod kontrolou, aby ich po uplynutí splatnosti dlhopisov mohla akcionárom vrátiť späť. Zároveň však platí, že s akciami vodární, ktoré bude mať v majetku samotná VVS, zo zákona nie je možné hlasovať na valnom zhromaždení. Postavenie vedenia spoločnosti sa tým teda nijako neposilní.

Bežne obyvateľov zaujíma, či sa zmeny nakoniec odzrkadlia na cene vodného a stočného.

Ako som už spomínal, výnosy pre mestá a obce sú na úrovni vyše jedného percenta tržieb VVS, čo predstavuje úroveň štatistickej chyby a ceny služieb kvôli tomu spoločnosť navyšovať nemusí. No prepočítali sme aj to, ako by prípadné navýšenie pocítili koneční spotrebiteľia. Znamenalo by asi jeden cent na jedného člena domácnosti. Obavy z navýšenia cien vodného a stočného z dôvodu dlhopisového programu teda nie sú namieste. Zároveň je veľa obcí, ktoré nemajú kanalizáciu. A nemajú ani na povinnú spoluúčasť, aby mohli požiadať o dotáciu z envirofondeu. Obyvatelia teda majú žumpy a platia vysoké sumy za ich vyťahovanie. Starostovia týchto obcí môžu výnosy z dlhopisov združiť, teda vziať si úver, ktorý budú z výnosov splácať, a získané prostriedky použiť ako povinnú spoluúčasť. A s dotáciou z envirofondeu kanalizáciu vybudovať, čím občanom významne znížia náklady.

Aké sú s dlhopisovým programom spojené limity?

Platia základné zákonné obmedzenia. Zároveň je emisia dlhopisov určená výlučne pre akcionárov VVS. Pokiaľ však vodárne na Slovensku chcú naplno využívať svoj potenciál, mali by sa pozeráť aj inam ako len do prostredia svojho regulovaného vodárenského biznisu. Stačí ísť po inšpiráciu smerom na západ, kde sieťové spoločnosti robia neregulovaný biznis a efektívne využívajú aktíva.

V čom majú vodárne dvere otvorené?

Predstavte si malú obec so 120 obyvateľmi, z ktorých polovica sú víkendoví návštevníci chalúp. Obec investuje veľa finančných prostriedkov do vodárenskej infraštruktúry, no návratnosť sa pohybuje niekde okolo sto rokov. Samozrejme, vodárenské spoločnosti pôsobia aj vo verejnom záujme, ako súčasť kritickej infraštruktúry štátu v rámci dodávok pitnej vody. Na druhej strane, vodárne nie sú štátne spoločnosti napojené na štátny rozpočet. Štát teda na jednej strane hovorí – máte povinnosti voči obyvateľom, no zároveň sú to súkromné akciové spoločnosti, ktoré sa jednoducho musia zamýšľať nad efektívnosťou vynakladaných prostriedkov. Aj preto vidíme v rozvoji neregulovaných činností pridanú hodnotu, ako zhodnocovať aktíva, opäť v prospech akcionárov. Ďalšie naše plány súvisia aj s rozvojom investičného fondu.

Ako na to reagujú primátori a starostovia?

Samosprávy sa musia starať o svoje prežitie viac ako kedykoľvek predtým. Aj naši akcionári musia efektívne narábať so svojím majetkom a akciami. Pokiaľ máme každoročne akcionárom vyplácať výnosy dlhopisov, tak sa musíme zaoberať okrem iného rýchlejšou návratnosťou investícií. Každá vodárenská spoločnosť by sa skôr či neskôr mala zaoberať tým, čo robiť, aby dokázala fungovať efektívnejšie aj mimo rámca regulovaného biznisu. Tomu sa vodárne nevyhnú, ak manažment bude chcieť svojim akcionárom a v konečnom dôsledku obyvateľom obcí doručovať aj iné benefity ako dodávky pitnej vody či kanalizáciu.

Skutočnosť je taká, že zákon neumožňuje previesť akcie vodárenských spoločností do súkromných rúk Foto – Emil Vaško

Daniel Kratky

Absolvoval právo na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. V roku 2014 založil agrárnu spoločnosť, ktorá obhospodaruje viac ako 30-tisíc hektárov pôdy. Od roku 2021 pôsobí v Rade vlády SR pre Európsku zelenú dohodu. Je členom Predstavenstva Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti a členom Správnej rady Klubu akcionárov VVS.